

Warszawa, dn. 09.02.2025 r.

Ks. dr hab. Tomasz Jakubiak, prof. AKW
Akademia Katolicka w Warszawie
ul. Dewajtis 3
01-315 Warszawa

RECENZJA
OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO – ROZPRAWY HABILITACYJNEJ
I POZOSTAŁEGO DOROBKU NAUKOWEGO
KS. DR. JANA DOHNALIKA

W związku z *Uchwałą Nr 1/10/2024 Rady Dyscypliny Naukowej Instytutu Prawa Kanonicznego z dnia 1 października 2024 r. w sprawie wyznaczenia składu komisji habilitacyjnej w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego Ks. dr. Janowi Dohnalikowi* w łączności z *Uchwałą Nr 1/11/2024 Rady Dyscypliny Naukowej Instytutu Prawa Kanonicznego z dnia 15 listopada 2024 r. w sprawie zmiany powołanych członków komisji habilitacyjnej w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego Ks. dr. Janowi Dohnalikowi* i wyznaczeniem mnie na recenzenta przez Radę Doskonałości Naukowej, mając na względzie art. 221 ust. 5 *Ustawy z dn. 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, przedstawiam moją recenzję, sporządzoną na podstawie otrzymanej dokumentacji.

I. DOKTORAT

Zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 1 *Ustawy z dn. 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która posiada stopień doktora.

Ks. Jan Dohnalik doktorat z prawa kanonicznego ze specjalizacji z jurysprudencji uzyskał na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie dn. 4 lipca 2011 r. na podstawie pracy doktorskiej pt. *Il precetto pasquale. La normativa attuale sulla Comunione pasquale e la confessione annule (cann. 920 e 989) alla luce della tradizione canonica*. Dyplom doktorski Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie z dn. 5 września 2011 r. został nostryfikowany *Uchwałą Nr 30/2011/12 z dn. 10 stycznia 2012 r. Rady Wydziału Prawa*

Kanonicznego UKSW jako równoważny z polskim dyplomem doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego w Rzeczypospolitej Polskiej.

II. OSIĄGNIĘCIE NAUKOWE W ROZUMIENIU ART. 219 UST. 1 PKT 2 USTAWY Z DN. 20 LIPCA 2018 R. PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM I NAUCE

Zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a *Ustawy z dn. 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która ma w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej jedną monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a.

Ks. dr Jan Dohnalik jest autorem monografii pt. *Parafia personalna w Kościele łacińskim. Studium historyczno-prawne* wydanej przez Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie w 2022 r. Recenzentami wydawniczymi byli ks. dr hab. Piotr Majer, prof. UPJPII, oraz ks. dr hab. Piotr Steczkowski, prof. UR. Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie figuruje na 539. pozycji poziomu I (Unikatowy Identyfikator Wydawnictwa: 59200) *Załącznika do komunikatu Ministra Edukacji i Nauki z dn. 22 lipca 2021 r. w sprawie wykazu wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe.*

Publikacja liczy 247 stron. Układ jej jest logiczny. Podzielona została na trzy rozdziały: I – *Od pierwszych wspólnot chrześcijańskich do dwudziestowiecznych parafii personalnych* (s. 24-90), II – *Parafia personalna od Vaticanum II do obowiązującego Kodeksu prawa kanonicznego* (s. 91-153), III – *Parafia personalna dziś i jutro – przepisy pozakodeksowe, istniejące wspólnoty, perspektywy rozwoju* (s. 154-200). Część merytoryczną poprzedzają: Spis treści (s. 7-9), Wykaz skrótów (s. 11-13), Wstęp (s. 15-23). Monografia zwieńczona została: Zakończeniem (s. 201-205), Bibliografią (s. 206-230), Aneksami (s. 231-243), Abstractem (s. 244-247).

We wstępie Autor zwięźle przybliży czytelnikowi, czym jest parafia, formułuje problem badawczy, zapoznaje z metodologią pracy. Na uwagę zasługuje fakt, że we współczesnej literaturze kanonistycznej zagadnienie parafii personalnych jest traktowane marginalnie, zwykle pojawia się przy okazji omawiania problematyki parafii terytorialnej. Ostatnie monografie historycznkanoniczne poświęcone szeroko i wieloaspektowo problematyce parafii

personalnej ukazały się w latach pięćdziesiątych XX w. W literaturze XXI w. podczas omawiania parafii personalnych autorzy koncentrowali się jedynie na wybranym aspekcie zagadnienia. Trafnie zatem Doktor zauważa, że niniejsze studium wypełnia lukę w polskiej literaturze prawa kanonicznego. Ja natomiast dodałbym, że wypełnia również lukę w literaturze światowej.

Przedmiotem materialnym badań Habilitant uczynił parafię rozumianą zgodnie z definicją zapisaną w kan. 515 Kodeksu prawa kanonicznego z 1983 r., dookreśloną poprzez przymiotnik „personalna”. Obydwa pojęcia we Wstępie zostały zwięźle, acz wyczerpująco wyjaśnione. Temat pracy jednoznacznie precyzuje, że w badaniach skoncentrowano się na parafiach personalnych w Kościele łacińskim. W dysertacji nie pominięto zagadnienia parafii obrządkowych, gdy przedmiotowe parafie ustanawiali biskupi łacińscy dla wiernych innych obrządków, czy to w diecezjach terytorialnych, czy w ordynariatach dla katolików wschodnich nieposiadających na danym terenie własnego ordynariusza.

Przedmiot formalny badań został określony podtytułem *Studium historyczno-prawne*. Stąd Habilitant zastosował metodę historycznoprawną, która pozwoliła wskazać zamysł prawodawcy i cel stanowionego prawa w przedmiotowej materii badań. Ks. Dohnalik posiłkował się również metodą dogmatycznoprawną. Należy podkreślić, że metody badawcze zostały właściwie dobrane.

Wartość naukową publikacji podnosi fakt, że Autor w swoich badaniach nie ograniczył się wyłącznie do opublikowanych źródeł prawa. Analizie poddał niepublikowane dotąd źródła, znajdujące się w Archiwum Apostolskim Watykańskim, Archiwum Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie, w bibliotece i archiwum Papieskiej Rady ds. Tekstów Prawnych, archiwum Konferencji Episkopatu Polski oraz archiwach diecezjalnych.

Ks. dr Dohnalik oprócz wskazania we wstępie do dysertacji głównego przedmiotu badawczego wyeksponował również pięć podstawowych zagadnień i pytań badawczych przewijających się w publikacji. Brzmia one następująco: 1) Czy parafia personalna ma stanowić jedynie rzadko spotykany wyjątek od ogólnego prawa stosowanego do parafii terytorialnych, czy jednak pełnoprawną alternatywę dla występującego od wieków przyporządkowania terytorialnego wiernych? 2) Czy przynależność wiernych do parafii personalnej ma się opierać jedynie na elementach obiektywnych, takich jak konkretne cechy osobowe oraz zamieszkanie na danym terenie, czy też również na elementach subiektywnych, takich jak wybór i deklaracja wiernego oraz jego utożsamianie się z daną wspólnotą? 3) Jaki model relacji między parafią terytorialną i personalną jest najlepszy, aby utrzymać z jednej strony prawdziwą przynależność parafialną, a z drugiej świadomość wspólnoty z Kościołem

powszechnym? 4) Jakie jest miejsce parafii personalnych w nawróceniu duszpasterskim struktur kościelnych, którego pragnie papież Franciszek? 5) Czy mając na uwadze odpowiedzi na powyższe pytania, należałoby zmienić obecnie obowiązujące przepisy, czy też wystarczy stosować je szerzej i z większą odwagą? Podkreślić należy w tym miejscu, że na wszystkie te pytania Autor w zakończeniu publikacji udzielił odpowiedzi.

Jeśli chodzi o część merytoryczną, odnotować należy, że każdy z trzech rozdziałów rozpoczyna się wstępem i kończy się podsumowaniem. Rozdziały w zależności od potrzeby podzielone są na mniejsze jednostki redakcyjne. Tytuły rozdziałów odpowiadają podejmowanym zagadnieniom. Nie ukrywam, że z dużym zainteresowaniem zapoznawałem się z treścią publikacji już od pierwszych jej stron.

W pierwszym rozdziale przedstawiona została ewolucja struktur/institucji duszpasterskich odpowiadających współczesnym parafiom personalnym. Ze względu na ograniczenia objętościowe tego rozdziału Autor dokonał selekcji materiału źródłowego. Chociaż nie potraktował jednakowo wszystkich okresów historycznych oraz zagadnień, to jednak dogłębnie omówiona przez niego problematyka wystarczająco wprowadziła czytelnika w lekturę kolejnych części dysertacji. Pierwszy podrozdział poświęcony został okresowi od pierwszych wieków Kościoła do XV w. Jak zauważył w nim ks. Jan Dohnalik, termin „parafia” przez długi czas miał trzy znaczenia: prowincji kościelnej, diecezji oraz określonej jednostki administracji kościelnej zarządzanej przez prezbitera pod kierownictwem biskupa. Dopiero w drugim milenium zaczęło dominować pojęcie parafii w obecnie używanym znaczeniu. Drugi podrozdział Autor poświęcił Soborowi Trydenckiemu i jego wskazaniom dotyczącym tworzenia parafii. Ksiądz doktor, zapoznając czytelnika z pracami nad reformą prawa, zauważył, że zdaniem wielu autorów trydencki dekret o reformie nie dotyczył parafii personalnych, a jedynie terytorialnych. Przedstawił też cztery kryteria wypracowane przez Rotę Rzymską, pozwalające odpowiedzieć na pytanie, czy dany kościół jest kościołem parafialnym. Trzeci podrozdział poświęcony został parafiom personalnym w okresie od XVI do XIX w. Ujęte w nim zostały parafie: rodowe lub rodzinne, wiernych innych obrządków, narodowe i językowe. Opisano w nim również zagadnienie uprawnień proboszczowskich kapelanów szpitalnych i wojskowych. Kolejne podrozdziały poświęcone zostały pracom redakcyjnym nad pierwszym Kodeksem prawa kanonicznego Kościoła łacińskiego oraz prezentacji norm Kodeksu z 1917 r. odnoszących się do proboszczów, osób z nimi zrównanych, a także kapelanów wojskowych. W tej części pracy Habilitant sformułował tezę, że Kodeks Pio-Benedyktyński prezentował wizję parafii jako części terytorialnej diecezji, utrudniając tworzenie nowych parafii personalnych. Zauważył także, że w kan. 451, dotyczącym

proboszczów, ustawodawca umieścił wzmiankę o kapelanach wojskowych, otwierając tym samym drogę dla parafii wojskowych, których sieć rozwijała się w Polsce w latach dwudziestych i trzydziestych. Ostatnie podrozdziały pierwszej części monografii poświęcone zostały: parafiom wojskowym w międzywojennej Polsce (VI), prawodawstwu Piusa XII w przedmiotowej materii (VII). Jak stwierdził Habilitant w swoich wnioskach końcowych do pierwszego rozdziału, badania historii parafii i dotyczącego jej prawodawstwa kościelnego unaocznily, że choć Kościół opowiedział się za zasadniczym przyporządkowaniem terytorialnym wiernych, to jednak przez cały czas zezwalał na tworzenie wspólnot na podstawie kryteriów personalnych.

W drugim rozdziale zaprezentowane zostało zagadnienie parafii personalnej w okresie Soboru Watykańskiego II. Autor nie poprzestał jednak na omówieniu podstawowych dokumentów soborowych poświęconych przedmiotowi badań. Zdecydował się także na przeanalizowanie opinii i wotów przedsoborowych oraz dokumentów z prac soborowych dotyczących parafii personalnych. W pierwszym podrozdziale drugiej części dysertacji ks. Jan Dohnalik, analizując dekret *Christus Dominus*, sformułował tezę, według której parafie obrządkowe (*paroecias eiusdem ritus*) oraz parafie językowe (*paroecias eiusdem sermonis*) stanowią odąd fundamentalne rozwiązania dostępne dla każdego biskupa diecezjalnego, który chce zatroszczyć się odpowiednio o wiernych różnych obrządków lub narodowości obecnych w jego diecezji. Zauważył także, że parafie obrządkowe oraz językowe stały się zwyczajną propozycją duszpasterskiej troski w sytuacji, która w epoce wielkich migracji przestała być nadzwyczajna.

Drugi podrozdział, poświęcony pracom poprzedzającym publikację w 1983 r. Kodeksu prawa kanonicznego, przybliżył dotąd nieopublikowane dokumenty. Autor nie ograniczył się w nim jednak do „suchej” prezentacji źródeł i wyliczenia zmian redakcyjnych w proponowanych projektach. Sięgnął również po opinię wybitnych kanonistów czasu rewizji kodeksu. Trafnie dobrana metoda badawcza przyczyniła się do lepszego zaznajomienia czytelnika z obowiązującymi przepisami prawa.

Ostatni podrozdział rozdziału *Parafia personalna od Vaticanum II do obowiązującego Kodeksu prawa kanonicznego* poświęcony został analizie kan. 518 KPK, uzupełnionej o inne kanony, przynajmniej pośrednio dotyczące parafii personalnych (co pozwoliło sformułować kryteria przyświecające tworzeniu parafii personalnych), oraz analizie kan. 515 KPK (co pozwoliło określić podstawowe wymiary parafii personalnej). Nie ukrywam, że jako wykładowca kanonicznego prawa małżeńskiego w Wyższym Seminarium Duchownym w Warszawie, w którym uczył się przyszli kapelani wojskowi, szczególnie zainteresowałem się

ostatnią częścią II rozdziału dysertacji, poświęconą formie kanonicznej zawierania małżeństw oraz uprawnieniom proboszczów personalnych w tym przedmiocie. Poruszona w niej materia nie jest wcale taka oczywista, co pokazał chociażby prowadzony przed laty spór kanclerzy kurii diecezjalnych z Ordynariatem Polowym Wojska Polskiego, dotyczący rozumienia kan. 1110 KPK, a zakończony wydaniem przez Stolicę Apostolską dekretu *Sanatio in radice* (o czym Habilitant traktuje w osobnym artykule). Cieszę się, że wreszcie w literaturze polskiej znalazło się tak wnikliwe opracowanie zagadnienia *facultas* proboszczów personalnych do asystowania przy zawarciu małżeństwa.

W ostatnim rozdziale dysertacji omówione zostały przepisy promulgowane po ogłoszeniu kodeksu z 1983 r., zarówno powszechne, jak i partykularne. Wartość tej części pracy podnosi fakt, że Autor ukazał aplikację przepisów prawa kanonicznego odnoszących się do parafii personalnych w obecnej praktyce życia Kościoła łacińskiego oraz wyczerpująco zaprezentował obraz parafii personalnych w Kościele w Polsce. Swoją analizę wzbogacił przykładami parafii personalnych erygowanych poza granicami Polski.

Odnotować należy także, że chociaż w badaniach naukowych z prawa kanonicznego rzadkością jest przeprowadzanie ankiet, to na potrzeby niniejszej monografii Ksiądz doktor sięgnął również po to narzędzie badawcze. Na potrzeby badań poprzedzających opracowanie ostatniego rozdziału dysertacji rozesłał ankiety dotyczące istnienia i funkcjonowania parafii personalnych w Kościołach partykularnych do: wszystkich kanclerzy kurii diecezjalnych i metropolitalnych w Polsce, istniejących hierarchicznych struktur personalnych w kilku europejskich językach do wszystkich ordynariatów polowych, trzech ordynariatów personalnych dla wiernych pochodzących z anglikanizmu, sześciu międzyobrzędkowych ordynariatów apostolskich dla wiernych nieposiadających hierarchii własnego obrządku, administratury apostolskiej w Campos, prałatury personalnej Opus Dei oraz do Misji Polskiej Anglii i Walii. Moim zdaniem wskazane było włączenie do Aneksów pracy treści rozesłanych ankiet, czego Autor z nieznanых przyczyn nie uczynił.

Ważny dla praktyków prawa, a w szczególności kanclerzy kurii, okazuje się podrozdział poświęcony łączeniu parafii terytorialnych z personalnymi. Jako wieloletni kanclerz kurii biskupiej Ordynariatu Polowego w Polsce ks. Jan Dohnalik doskonale wyczuwa zawilosci tego tematu. Zamieszczony w Aneksach Załącznik 4, zatytułowany *Wzór umowy w sprawie utworzenia parafii wojskowo-cywilnej*, uzupełnia teoretycznoprawną część publikacji o aspekt praktycznoprawny.

W ostatnim podrozdziale dysertacji, jak przystało na dojrzałego badacza, Habilitant ukazał możliwe perspektywy rozwoju parafii personalnych. Cenna okazała się również

propozycja ks. Jana Dohnalika uregulowania istniejącej praktyki w wielkich miastach Polski, korzystania z posługi sakramentalnej i duszpasterskiej przez wiernych katolików w wybranych przez siebie parafiach, innych niż parafia właściwa ze względu na miejsce zamieszkania. Biorąc pod uwagę powyższe refleksje, ks. Jan Dohnalik zaproponował postulaty *de lege ferenda*, które jego zdaniem „otwierałyby większe możliwości rozwoju i funkcjonowania parafii personalnych, a także tworzyłyby podstawę prawną do erygowania parafii mieszanych, personalno-terytorialnych, dziś działających raczej *praeter* – jeśli nie *contra* – *legem*”. Moim zdaniem są one odważne i zarazem ciekawe. Nie wszystkie z nich wydają się konieczne, jak chociażby dopisanie w kan. 518 KPK po słowach „albo z innej jeszcze racji” słów „duszpasterskiej, nie wyłączając szczególnej formy życia duchowego”. Niektóre budzą wątpliwości interpretacyjne. Kan. 518 § 2 w proponowanym brzmieniu może zostać odczytany jako uprawnienie do erygowania przez biskupa diecezjalnego parafii personalnej wykraczającej poza terytorium jego diecezji (co sam Habilitant zauważył, ale w propozycji prawa nie uwzględnił). Zaproponowane zmiany nie wydają się – jak sugeruje Autor – porządkować problemu wybierania przez wiernych parafii innej niż parafia miejsca zamieszkania. Aby tak się mogło stać, należałoby m.in. zmienić lub uzupełnić normy zapisane w Rozdziale I *Pozycja Kanoniczna osób fizycznych* Księgi I KPK. Obawiam się, że wprowadzenie w życie istnienia „parafii z wyboru” obok i kumulatywnie z parafiami terytorialnymi w warunkach polskich i nie tylko – za czym zdaje się opowiadać Habilitant – w praktyce mogłoby się skończyć tym, że Kościół katolicki utraciłby kontrolę nad zawieraniem małżeństw przez wiernych, podobnie jak to było w konsekwencji zamieszczenia w kanonach 1086, 1117, 1124 KPK wzmianki o osobach, które z Kościoła katolickiego wystąpiły formalnym aktem. Fakt, że nie podzielam poglądu Habilitanta, w niczym nie umniejsza wartości tej części pracy. Wręcz przeciwnie – pokazuje, że materia przez niego podjęta jest niezwykle skomplikowana i wymaga pogłębionej dyskusji, do czego ks. dr Jan Dohnalik przyczynia się swoimi postulatami.

Na dużą znajomość materii, która stanowiła przedmiot badań Habilitanta, wskazuje również fakt, że w zakończeniu monografii wytypował on trzy kolejne problemy badawcze, które mogłyby stać się tematem kolejnych monografii.

Kończąc recenzję monografii pt. *Parafia personalna w Kościele łacińskim. Studium historyczno-prawne*, chciałbym podkreślić, że:

– Tytuł monografii został właściwie i precyzyjnie zredagowany. Znajduje on odzwierciedlenie w jej treści.

- Publikacja jest oryginalna, nowatorska i twórcza. W literaturze kanonistycznej polskiej i światowej zagadnienie nie doczekało się całościowego opracowania od przeszło 70 lat.
- Jest dojrzała. Prace nad monografią były poprzedzone wieloletnimi badaniami zwieńczonymi artykułami, rozdziałami w monografiach oraz wystąpieniami na konferencjach.
- Pod względem merytorycznym i formalno-metodycznym dysertację należy ocenić bardzo pozytywnie.
- Została napisana w sposób jasny i logiczny. Jej konstrukcja jest spójnie i przejrzysto zredagowana. Poszczególne jej części wynikają z siebie. Nie ma wątków przypadkowych. Napisana została bardzo dobrym językiem. Czyta się ją z zainteresowaniem.
- Wybór metod naukowych, opisanych we wstępie, został odpowiednio przeprowadzony. Autor umiejętnie się nimi posługiwał.
- Nie ograniczono się jedynie do prezentacji prawa. Autor wskazywał trudności w interpretowaniu przepisów prawa oraz, gdy tylko było to możliwe, sposoby, w jakie interpretuje je doktryna oraz dyscyplina. Był również krytyczny – nie ograniczał się do cytowania źródeł i myśli innych autorów.
- W monografii oparto się na bogatej literaturze przedmiotu oraz licznych źródłach prawa. W bibliografii można znaleźć wiele pozycji obcojęzycznych oraz dotąd niepublikowanych. Wykaz literatury i źródeł prawa rozpisany na 25 stronach publikacji ukazuje, jak wiele pracy Autor włożył w jej powstanie.
- Opatrzona została licznymi przypisami i cytatami właściwie przygotowanymi dla dyscypliny prawa kanonicznego.
- Problematyka, która stała się przedmiotem badań, jest niezwykle istotna. Podejmuje zagadnienia obecnie ważne, takie jak chociażby parafie dla migrantów, parafie wojskowe, parafie z wyboru. Stąd praca ma również praktyczne zastosowanie.
- Z lektury dysertacji widać, że Doktor odznacza się dużą wiedzą historycznoprawną i zmysłem prawniczym.
- Zostały w niej sformułowane odważne wnioski *de lege ferenda*, stanowiące przyczynek do dyskusji nad reformą prawa. Ukazane zostały również nowe pola badawcze.
- Publikacja z pewnością może być przydatna dla teoretyków i praktyków prawa kanonicznego. Powinni się z nią zapoznać wszyscy odpowiedzialni za nadzór nad parafiami personalnymi oraz w nich posługujący.

Biorąc pod uwagę powyższe wnioski, trzeba stwierdzić, że monografia jest twórcza naukowo i wnosi znaczący wkład w rozwój prawa kanonicznego. Dobrze by było, aby ukazała się również w języku angielskim.

III. POZOSTAŁY DOROBEK NAUKOWY I ISTOTNA AKTYWNOŚĆ NAUKOWA W ROZUMIENIU ART. 219 UST. 1 PKT 2-3 USTAWY Z DN. 20 LIPCA 2018 R. PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM I NAUCE

Zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2-3 *Ustawy z dn. 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która ma w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny (oprócz co najmniej jednej monografii naukowej wydanej przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a.), a także wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Przytoczone wymagania również zostały spełnione przez ks. dr. Jana Dohnalika.

1. Po uzyskaniu doktoratu z prawa kanonicznego w 2011 r. Habilitant zgromadził bogaty dorobek naukowy:

- opublikował monografię naukową w języku włoskim (jest to praca doktorska uzupełniona o bibliografię z lat 2011-2014), 10 rozdziałów w monografiach naukowych (w tym 2 w języku włoskim), 13 artykułów w czasopismach (w tym 3 w języku włoskim i 2 w angielskim), 2 recenzje naukowe włoskojęzycznych monografii naukowych, 5 sprawozdań z przewodów doktorskich,
- przetłumaczył obcojęzyczny artykuł naukowy.

Pierwsze zagadnienie, które podjął Habilitant w swoich badaniach, dotyczyło komunii i spowiedzi wielkanocnej. Tą problematyką zajął się ks. Dohnalik podczas pracy nad dysertacją doktorską¹. Zagadnieniu temu bezpośrednio poświęcił swoją uwagę jeszcze kilkakrotnie w późniejszych latach. W dwóch publikacjach, wydanych w 2023 i 2024 r., nawiązał do ustaleń pracy doktorskiej².

Ksiądz doktor bardzo szybko rozszerzył swoje badania na materię regulowaną w IV Księdze KPK, jakże bliską autorowi tejże recenzji. W 2013 r., analizując średniowieczne

¹ *Il precetto pasquale. La normativa sulla Comunione e la confessione annuale (cann. 920 e 989) alla luce della tradizione canonica*, Editrice Pontificia Università Gregoriana, Roma 2015, 478 s.

² *Duties of the penitent and confessor in the light of 21 Constitution of the Fourth Lateran Council*, „Łódzkie Studia Teologiczne” 32 (2023), nr 3, s. 141-150; *Przykazania kościelne corocznej spowiedzi i komunii wielkanocnej. Od historii do obowiązującego prawa*, [w:] *Ksiądz z powołania, Księga pamiątkowa dedykowana ks. prałatowi Tadeuszowi Kasperkowi w rocznicę 30-lecia objęcia probostwa w parafii św. Piotra w Wadowicach*, red. R. Nęcek, K. Dybeł, M. Kądzioła, wydawnictwo ArsArti, Kraków 2024, s. 146-164.

prawo soborowe regulujące celibat kapłański, Habilitant stwierdził, że przełomowym momentem pozwalającym zakorzenić się prawu celibatu w życiu było ustanowienie seminariów³. W 2018 r. udowodnił tezę, że Katechizm Kościoła Katolickiego ma prawdziwy wymiar prawny, mając kanony Kodeksu prawa kanonicznego jako jedno ze swoich głównych źródeł i oddziałując na skodyfikowane przepisy⁴. Rok wcześniej w trakcie prac nad publikacją *Wiek przyjmującego bierzmowanie w świetle redakcji Kodeksu z 1917 roku* po raz pierwszy w polskiej kanonistyce przetłumaczył duże fragmenty listu papieża Leona XIII *Abrogata* oraz przeanalizował wota i dyskusje konsultorów w tym temacie z okresu redakcji pierwszego Kodeksu prawa kanonicznego⁵. W 2017 r. analizował również rolę implementacji przez KEP prawa powszechnego dotyczącego przykazań kościelnych⁶.

Lata 2017-2018 był niezwykle ważnym okresem w życiu naukowym Doktora. Wśród wielu opublikowanych wtedy przez niego tekstów znalazł się kolejny niezwykle ważny dla polskiej kanonistyki: „Ogólna *sanatio in radice* udzielona przez Stolicę Apostolską (kan. 1165 § 1). Przykład sanacji małżeństw zawartych bez zachowania formy kanonicznej w Ordynariacie Polowym”⁷. Gdy był kanclerzem kurii biskupiej Ordynariatu Polowego w Polsce, przyczynił się do ostatecznego rozwiązania skutków błędów wynikających z nieprawidłowych procedur, jakimi kierowali się kapelani w trakcie asystowania przy zawieraniu małżeństw. Przybliżył czytelnikowi problem istniejący w Ordynariacie przez około 20 lat oraz wyjaśnił działania Stolicy Apostolskiej w przedmiotowej materii. Przywołany artykuł nie był jedynym traktującym o sakramencie małżeństwa. W publikacji z 2018 r. ks. Dohnalik postulował dokonanie zmian w prawie regulującym formę kanoniczną⁸. Odwołując się do historii prawa, stwierdził, że „wprowadzenie jako warunku do ważnego zawarcia małżeństwa obecności jakiegokolwiek asystującego kapłana wolnego od zakazów

³ *Celibat kapłański w prawodawstwie średniowiecznych soborów powszechnych*, [w:] *Servabo legem Tuam in toto corde meo. Księga pamiątkowa dedykowana Księdzu Profesorowi Józefowi Krzywdzie CM, Dyrektorowi Instytutu Prawa Kanonicznego UPJPII z okazji 70. rocznicy urodzin*, red. A. Zakręta, A. Sosnowski, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Kraków 2013, s. 227-238.

⁴ *La dimensione normativa del Catechismo della Chiesa Cattolica in relazione al libro IV del Codice del Diritto Canonico*, [w:] *Munus Sanctificandi. Reflections on the IV Book of the Code of Canon Law*, red. R. Borowy, I. Kilanowski, A. Sobierajska, wydawnictwo Spes, Warszawa 2018, s. 15-42.

⁵ *Wiek przyjmującego bierzmowanie w świetle redakcji Kodeksu z 1917 roku*, [w:] *Kodeks Pio-Benedyktyński. Między tradycją a rozwojem*, red. Z. Janczewski, J. Dohnalik, I. Kilanowski, wydawnictwo Spes, Warszawa 2017, s. 147-172.

⁶ *I precetti ecclesiali – la pastorale e il diritto tra universale e particolare*, „*Annales Canonici*” 13 (2017), s. 39-56.

⁷ *Ogólna sanatio in radice udzielona przez Stolicę Apostolską (kan. 1165 § 1). Przykład uważnienia małżeństw zawartych bez zachowania formy kanonicznej w Ordynariacie Polowym*, „*Ius Matrimoniale. Ze studiów nad kościelnym prawem małżeńskim*” 29 (2018), nr 3, s. 45-62.

⁸ *Forma kanoniczna zawarcia małżeństwa – spojrzenie historyczne i postulat reformy*, „*Annales Canonici*” 14 (2018), nr 2, s. 183-202.

władzy kościelnej w połączeniu z wymogiem celebrowania małżeństwa w miejscu świętym przyczyniłoby się do większego zrozumienia prawa kościelnego i jaśniejszego ukazania prawdy sakramentu małżeństwa”.

Bardzo interesujące wydaje się również studium Doktora oparte na nieopublikowanym wcześniej dokumencie Penitencjarii Apostolskiej, przygotowanym w czasie prac nad redakcją Kodeksu prawa kanonicznego z 1917 r. Koncentrując się na postulatach Dykasterii dotyczących proponowanych przepisów regulujących sakrament pokuty i pojednania oraz nieprawidłowości do przyjęcia i wykonywania święceń, dowiódł, że zdecydowana większość sugestii i poprawek Penitencjarii została uwzględniona w schemacie prawa z 1916 r. oraz w promulgowanym tekście samego kodeksu⁹.

Z zainteresowaniem zapoznałem się także z treścią artykułu pt. *Wiek rozeznania w Kodeksie Prawa Kanonicznego (kan. 891 i 989) w świetle tradycji kanonicznej* z 2020 r., w którym Habilitant sformułował tezę, że „wiek rozeznania” zarówno w świetle tradycji kanonicznej, jak i obowiązujących przepisów należy nadal rozumieć jako nieodległy od siedmiu lat, zarówno w kan. 891, jak i w kan. 989 obowiązującego kodeksu¹⁰. Oprócz spostrzeżeń prawnych przedstawił również wnioski natury teologicznej i pastoralnej.

Habilitant w swoim dorobku ma również publikacje wieloautorskie i interdyscyplinarne, co znacząco poszerza perspektywę badawczą. W 2023 r. razem z teologiem i historykiem ks. dr. hab. Stanisławem Adamiakiem opublikował artykuł pt. *The Prohibition of Suicide and Its Theological Rationale in Catholic Moral and Canonical Tradition: Origins and Development*¹¹.

Trzecim obszarem badawczym ks. dr. Jana Dohnalika stały się normy ogólne KPK. Zajął się w 2014 r. rzadko podejmowanym w kanonistyce polskiej zagadnieniem roli zwyczaju w życiu społeczności wiernych. Usiłował znaleźć odpowiedź na następujące pytania: 1) Jaka jest wartość stwierdzenia *Consuetudo est optima legum interpretis*? 2) Jakie jest znaczenie tych pięciu słów? 3) Jaki jest ich wkład w interpretację prawa? We wnioskach zawarł bardzo interesującą myśl: „tam jednak, gdzie zwyczaje są akceptowane i promowane, zwykle

⁹ *Il ruolo del foro interno. Le osservazioni della Penitenzieria Apostolica al Primo Codice di Diritto Canonico*, [w:] *Diritto Canonico e culture giuridiche nel centenario del Codex Iuris Canonici del 1917. Atti del XVI Congresso Internazionale della Consociatio Internationalis Studio Iuris Canonici Promovendo, Roma 4-7 ottobre 2017*, red. J. Miñambres, Edizioni Santa Croce Roma 2019, s. 773-779.

¹⁰ *Wiek rozeznania w Kodeksie Prawa Kanonicznego (kan. 891 i 989) w świetle tradycji kanonicznej*, „Roczniki Nauk Prawnych” 30 (2020), nr 1, s. 153-172.

¹¹ *The Prohibition of Suicide and Its Theological Rationale in Catholic Moral and Canonical Tradition: Origins and Development*, „Journal of Religion and Health” 62 (2023), s. 3820-3833 (współautor: Stanisław Adamiak, 50% udziału w artykule).

przestrzega się również prawa”¹². Wartość drugiego tekstu z 2017 r.¹³ poświęconego problematyce regulowanej w I Księdze KPK podkreślił ks. prof. dr hab. G. Dzierżon w jednej z ostatnich swoich publikacji słowami: „Jak dotąd w literaturze przedmiotu przebieg prac kodyfikacyjnych w oparciu o materiał źródłowy opisał jedynie Jan Dohnalik”¹⁴. Pragnę odnotować, że wskazane byłoby, aby tekst ten stał się obowiązkową lekturą wszystkich duchownych błędnie powołujących się na zasadę *Ecclesia supplet* przy tłumaczeniu nadużyć prawa lub błędów popełnianych podczas sprawowania sakramentów.

Wpływ na zainteresowania badawcze ks. Jana Dohnalika miała jego praca w Ordynariacie Polowym. W związku z tym kolejną przestrzenią, nad którą się pochylił, było szeroko rozumiane zagadnienie jurysdykcji personalnych w Kościele katolickim, ze szczególnym uwzględnieniem ordynariatów polowych. Część publikacji poświęcona została zagadnieniom fundamentalnym dla struktur duszpasterstwa wojskowego w Polsce¹⁵. Niektóre z publikacji mają charakter pastoralno-prawny. Do ostatnich należy chociażby tekst z 2014 r., w którym, odwołując się do wypowiedzi Jana Pawła II, stawia tezę, że „duszpasterstwo wojskowe jest konieczne, żeby służba żołnierska mogła być rzeczywiście *ministerium pacis inter arma*”¹⁶. Habilitant jako pierwszy w Polsce opublikował w 2020 r. studium porównawcze ordynariatów polowych oraz ordynariatów dla anglikanów¹⁷. Zainspirowany do badań refleksją Gianfranco Ghirlandy, zamieszczoną na stronie internetowej Kongregacji Doktryny Wiary jako półoficjalny komentarz do konstytucji apostolskiej *Anglicanorum coetibus*, udowodnił tezę, że „różnice między ordynariatami polowymi a ordynariatami personalnymi są bardziej widoczne niż podobieństwa”.

Kolejny obszar badawczy podjęty przez Habilitanta również wynika z jego aktywności pozauczelnianej. Jako długoletni delegat Biskupa Polowego oraz współpracownik Centrum Ochrony Dziecka w Krakowie zaangażował się w kwestię ochrony dzieci i młodzieży w Kościele w Polsce. Stąd prawo karne stało się przedmiotem jego dociekań naukowych.

¹² „*Consuetudo est optima legum interpretis*”. *La storia e la spiegazione del can. 29*, „Annuario Iuris Canonici. Commentarii annales ad ius canonicum spectantes” 1 (2014), s. 32-44.

¹³ *Znaczenie zasady „supplet Ecclesia”*. *Od kan. 209 KPK z 1917 roku do kan. 144 obecnego KPK – interpretacja i aplikacja*, „Prawo Kanoniczne” 60 (2017), nr 4, s. 15-40.

¹⁴ G. Dzierżon, *Uzupełnienie władzy w przypadku błędu powszechnego oraz wątpliwości pozytywnej i prawdopodobnej w prawie kościelnym*, Wydawnictwo Naukowe UKSW, Warszawa 2023, s. 22-23.

¹⁵ *Jana Pawła II wizja duszpasterstwa wojskowego w Siłach Zbrojnych RP*, [w:] *Święty Jan Paweł II. Syn oficera Wojska Polskiego*, red. J. Dohnalik, A. Skrabacz, Warszawa, Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej 2014, s. 95-113; *Działalność duszpasterska Ordynariatu Polowego. Aspekty prawno-kanoniczne*, [w:] *Konkordat: ocena z perspektywy 15 lat obowiązywania*, red. J. Krzywda, P. Kroczyk, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Kraków 2014, s. 119-141.

¹⁶ *Jana Pawła II wizja duszpasterstwa wojskowego...*, dz. cyt.

¹⁷ *Ordynariat polowy a ordynariat personalny dla byłych anglikanów – podobieństwa i różnice*, „Prawo Kanoniczne” 63 (2020), nr 1, s. 35-55.

Pierwszy artykuł (wielokrotnie cytowany) dotyczący przedmiotowej problematyki opublikował w 2015 r.¹⁸ W swoich publikacjach wielokrotnie koncentrował się na problemach procedury karnej. W tej materii na uwagę zasługuje rozdział monografii z 2021 r., w którym m.in. starał się wypracować kryteria przekazywania informacji osobom skrzywdzonym oraz tym, którzy nawet w pośredni sposób zostali dotknięci przestępstwem, w duchu zasady rozliczalności¹⁹. Biorąc pod uwagę kryzys komunikacyjny między hierarchią a społeczeństwem, który znacznie osłabił wizerunek Kościoła katolickiego, na uwagę zasługuje wniosek Habilitanta, że „nie należy zapomnieć, że również wspólnota Kościoła ma prawo wiedzieć, co zostało uczynione i w jaki sposób trudny problem został rozwiązany”. Niezwykle istotny okazuje się również nowatorski artykuł napisany przez Habilitanta wspólnie z Aleksandrą Brzezią-Bonarek z UPJPII prezentujący wnioski z badań nad możliwością udostępnienia akt procesu małżeńskiego w celu wykorzystania ich jako dowodu w kanonicznym postępowaniu karno-administracyjnym i sądowym, w szczególności – ale nie wyłącznie – w sprawach o wykorzystanie seksualne małoletnich (i zrównanych z nimi) przez niektóre osoby duchowne. Autorzy we wnioskach pozytywnie ustosunkowują się do odpowiedzi na sformułowaną we wstępie hipotezę²⁰. Do przedstawionego problemu Habilitant wrócił wspólnie z Aleksandrą Brzezią-Bonarek w artykule z 2024 r.²¹ Autorzy dowodzą w nim, że skoro tajemnica urzędowa nie zabrania informowania państwa lub władz kościelnych, nie wydaje się istnieć absolutna przeszkoda w przekazaniu akt małżeńskich na potrzeby postępowania karnego kanonicznego. Moim zdaniem publikacja może przyczynić się do poprawy współdziałania Kościoła z państwem na rzecz ochrony osób małoletnich i dorosłych bezbronnych.

Problematyce kanonicznych procedur karnych dr Jan Dohnalik poświęcił jeszcze trzy teksty. W 2022 r., mając na uwadze coraz bogatszą literaturę przedmiotu, uznał, że pewne aspekty poszczególnych etapów postępowania mogą zostać ukazane w sposób zarówno praktyczny, jak i pogłębiony, co też uczynił w rozdziale monografii²². W 2023 r. przeanalizował

¹⁸ *Prawo kanoniczne wobec nadużyć seksualnych duchownych względem dzieci i młodzieży*, „Dziecko krzywdzone. Teoria, badania, praktyka” 14 (2015), nr 1, s. 50-66.

¹⁹ *Poufność karnych postępowań kanonicznych w świetle pierwszeństwa osób skrzywdzonych i zasady rozliczalności*, [w:] *Wykorzystywanie seksualne osób małoletnich. Ujęcie interdyscyplinarne. Część I*, red. M. Cholewa, P. Studnicki, wydawnictwo Scriptum, Kraków 2021, s. 267-293.

²⁰ *Wykorzystanie akt sprawy małżeńskiej w kanonicznym postępowaniu karnym*, „Annales Canonici” 17 (2021), nr 2, s. 7-32 (współautor: Aleksandra Brzezią-Bonarek, 50% udziału w artykule).

²¹ *L'utilizzo degli atti di un processo matrimoniale in un procedimento penale canonico*, „Ius Ecclesiae” 36 (2024), nr 1, s. 9-36 (współautor: Aleksandra Brzezią-Bonarek, 50% udziału w artykule).

²² *Wybrane aspekty kanonicznej procedury karnej w sprawie przestępstw seksualnych duchownych wobec małoletnich*, [w:] *Prawo w życiu Kościoła*, red. P. Lewandowski, wydawnictwo Pallottinum, Poznań 2022, s. 9-22.

i wyjaśnił znaczenie zmian wprowadzonych przez papieża Franciszka wraz z promulgacją nowej wersji motu proprio *Vos estis lux mundi*²³. W tym samym roku jako jeden z pierwszych opracował naukowo również pojęcie *adulto vulnerabile*²⁴.

Wnioski:

- Lektura pozostałego dorobku naukowego Habilitanta (nie uwzględniając w tym miejscu monografii) pozwala dostrzec jego rozwój. Coraz odważniej wskazuje problemy badawcze, formułuje postulaty *de lege lata* i *de lege ferenda* oraz ukazuje problemy pastoralno-prawne. Częściej odwołuje się także do literatury światowej oraz nieopublikowanych źródeł prawa, co poprzedza licznymi kwerendami poza granicami kraju. Analizując publikacje, można dostrzec, że autor jest nie tylko teoretykiem prawa, ale i praktykiem.
- Cechuje go otwarcie naukowe oraz rzetelność w badaniach. Nie boi się podejmować współpracy z innymi badaczami, również spoza świata kanonistyki.
- W badaniach najczęściej posługuje się metodą historycznoprawną oraz dogmatycznoprawną, które właściwie dobiera. Stąd w publikacjach wiele miejsca poświęca kształtowaniu się norm prawnych stanowiących przedmiot jego dociekań naukowych. Moim zdaniem między innymi dzięki temu publikacje stanowią cenny wkład w kanonistykę.
- Publikacje Habilitanta doczekały się cytowań. Za jeden z artykułów zostało przyznane 200 punktów w ramach punktacji ministerialnej.
- Publikacje są twórcze, logiczne, napisane dobrym językiem. Mają walor teoretycznoprawny, ale również praktyczny, co niewątpliwie podnosi ich wartość. Niektóre z nich są interdyscyplinarne.
- W swoich badaniach Autor nie koncentruje się na jednym problemie. Badania są różnorodne.
- Wiele z publikacji jest nowatorskich.
- Autor stawia słuszne wnioski, dobrze dobiera literaturę i źródła. Jest precyzyjny. Wykazuje się dociekliwością, pracowitością oraz dobrą znajomością zasad hermeneutyki. Nie unika trudnych pól badawczych.
- Publikacje naukowe, podobnie jak dysertacje, pod względem merytorycznym i formalno-metodycznym należy ocenić bardzo pozytywnie.
- Habilitant publikował teksty w języku polskim, włoskim i angielskim.

²³ Nowa wersja motu proprio „*Vos estis lux mundi*”. Znaczenie zmian wprowadzonych przez papieża Franciszka w 2023 roku, „*Annales Canonici*” 19 (2023), nr 2, s. 57-73.

²⁴ Dorosły bezbronny jako ofiara skrzywdzenia seksualnego w kanonicznym prawie karnym, [w:] *Wykorzystywanie seksualne osób małoletnich. Ujęcie interdyscyplinarne. Część IV*, red. M. Cholewa, P. Studnicki, wydawnictwo Scriptum, Kraków 2023, s. 99-122.

2. Po uzyskaniu doktoratu z prawa kanonicznego Habilitant prowadził szeroką aktywność naukową:

- był członkiem redakcji naukowych trzech monografii,
- wystąpił na pięciu krajowych oraz pięciu międzynarodowych konferencjach naukowych i kongresach (na uwagę zasługują: Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Concilium Lateranense IV: Commemorating the Octocentenary of the Fourth Lateran Council of 1215” – Rzym, 23-28 listopada 2015 r., oraz XVI Kongres Prawa Kanonicznego organizowany przez *Consociatio Internationalis Iuris Canonici Promovendo* „Diritto Canonico e culture giuridiche nel centenario del Codex Iuris Canonico del 1917” – Rzym, 4-7 października 2017 r.),
- wziął udział w komitetach organizacyjnych i naukowych czterech konferencji krajowych oraz sześciu międzynarodowych,
- uczestniczył, jako współpracownik wykonawców projektu, bez wynagrodzenia w trzech projektach badawczych (finansowanym ze środków Narodowego Centrum Nauki, realizowanym na Wydziale Prawa Kanonicznego UPJPII, nr 2019/33/B/HS5/02465; finansowanym przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu „Nauka dla Społeczeństwa” (nr NdS/550272/2022/2022), którego beneficjentem jest Fundacja „Pro Polonia” we współpracy z Wydziałem Prawa Kanonicznego oraz Wydziałem Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie; finansowanym przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, nr DNK/SP/464393/2020),
- wziął udział w stażach naukowych w Rzymie (cztery w ramach projektu badań statutowych UKSW, jeden w ramach udziału w międzynarodowej wymianie akademickiej finansowanej przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej w ramach programu PROM – Międzynarodowa wymiana stypendialna doktorantów i kadry akademickiej – numer umowy: PPI/PRO/2019/1/00012),
- wziął udział w stażu naukowym i dydaktycznym (przeprowadził 12 godzin zajęć dydaktycznych jako kurs opcjonalny pt. „Come affrontare il delitto sulla via amministrativa?”, przygotował i przeprowadził seminarium dla profesorów i studentów Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Santa Croce pt. „La parrocchia personale – dalla sua storia alle future prospettive” oraz kwerendę).
- recenzował artykuły i rozdziały monografii w czasopismach „Annales Canonici”, „Journal of Religion and Health” oraz w serii wydawniczej „Prawo i Kościół”.

Nieznacznym mankamentem jest fakt, że w *Wykazie* i *Autoreferacie* chwilami miałem trudność z doszukaniem się informacji o zakresie udziału Habilitanta w niektórych projektach badawczych oraz programach popularyzatorskich, a także o efektach materialnych jego prac.

3. Oprócz działalności naukowej ks. dr Jan Dohnalik prowadził liczną działalność dydaktyczną (oraz naukowo-dydaktyczną) na uczelniach, których był zatrudniony na etacie, oraz poza nimi:

- na Wydziale Teologicznym oraz w Instytucie Prawa Kanonicznego UPJPII w latach 2010-2012 (częściowo przed doktoratem, 120 godzin pensum),
- na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie od 2011 r. (240 h pensum),
- na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie,
- na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie (4 h),
- na Papieskim Uniwersytecie Jana Pawła II w Krakowie w ramach studiów podyplomowych (15 h),
- na Papieskim Uniwersytecie Santa Croce w Rzymie,
- w ramach działalności związanej z Centrum Ochrony Dziecka w Krakowie,
- był promotorem pomocniczym dwóch prac doktorskich na UKSW oraz promotorem pracy licencjackiej (licencjat kościelny) na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie,
- jest założycielem oraz opiekunem Studencko-Doktoranckiego Koła Naukowego „Regula Iuris” działającego na Wydziale Prawa Kanonicznego UKSW.

Na uwagę zasługuje fakt, że zakres tematyczny wykładanych przedmiotów i prowadzonych ćwiczeń był bardzo szeroki, co z pewnością wymagało od Habilitanta wiele pracy własnej, ale również przyczyniło się do lepszej znajomości prawa kanonicznego. Swoją działalnością dydaktyczną przyczyniał się do kształcenia nowych kanonistów. Podkreślić należy również, że na zaproszenie prowadził na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie: przez 3 lata 12-godzinny wykład nt. struktur personalnych w Kościele łacińskim oraz przez 4 lata 10-godzinny wykład nt. procedur i procesów karnych. Prowadził również na zaproszenie 2-godzinne seminarium dla wykładowców i doktorantów Wydziału Prawa Kanonicznego na Papieskim Uniwersytecie Santa Croce w Rzymie.

W uznaniu jakości prowadzonych ćwiczeń otrzymał na Gali Belfra w 2022 r. tytuł „Ćwiczeniowca Roku” nadawany przez studentów Wydziału.

4. Habilitant otwarty był na współpracę z otoczeniem społecznym i gospodarczym.

Przygotował dwie opinie dotyczące ochrony osób małoletnich w Kościele. Uczestniczył w różnym charakterze w pięciu zespołach eksperckich (współpracownika, członka, koordynatora). Dwukrotnie był bez wynagrodzenia współpracownikiem wykonawców projektów popularnonaukowych finansowanych przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, które miały na celu popularyzowanie prawa kanonicznego wśród uczniów szkół ponadpodstawowych. Wydał dwa numery „Biuletynu Urzędowego Ordynariatu Polowego” i zredagował noty redakcyjne. Napisał trzynaście tekstów popularnonaukowych oraz uczestniczył w dwóch wywiadach dotyczących prawa kościelnego.

Tym samym przyczyniał się do popularyzacji prawa kanonicznego, co czyni jego osiągnięcia jeszcze bardziej wartościowymi.

WNIOSEK KOŃCOWY

Mając na względzie art. 219 ust. 1 *Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, bez najmniejszych wątpliwości uważam, że ks. dr Jan Dohnalik spełnia warunki do nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie prawa kanonicznego. Wnoszę o kontynuowanie rozpoczętego postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Z pełnym przekonaniem mogę stwierdzić, że ks. dr Jan Dohnalik jest dobrze przygotowany do prowadzenia dalszych badań naukowych jako samodzielny pracownik akademicki.

Pragnę pogratulować Habilitantowi autoreferatu, w którym nie ma zdań na wyrost. Z uznaniem patrzę na bogaty dorobek naukowy Habilitanta oraz jego liczną i wieloaspektową aktywność naukową i popularnonaukową.

Gratuluje Wydziałowi Prawa Kanonicznego UKSW takiego pracownika, który z pewnością przyczynia się do większej rozpoznawalności uczelni także poza granicami kraju.

Ks. dr hab. Tomasz Jakubiak

Profesor AKW